

Lesson A # 4
Rāmulu Gajavāḍa, Saṅskṛtam Teacher

अव्ययपदानि avyayapadāni = Indeclinables

च ca = and, वा vā = or (also used as question), न na = no, आम्
ām = yes, मा mā = do not, एव eva = only, अपि api = also,

- १ भवतः नाम रामः वा ? bhavataḥ nāma rāmaḥ vā ?
Is your name Rāma ?
- २ आं मम नाम रामः ām mama nāma rāmaḥ |
yes my name is Rāma.
- ३ रामः च लक्ष्मणः आश्रमं गच्छतः rāmaḥ ca lakṣmaṇaḥ āśramaṁ gacchataḥ |
Rāma and Lakṣmaṇa go to the āśrama.
- ४ रामः वा लक्ष्मणः राक्षसं हन्तुं शक्नोति rāmaḥ vā lakṣmaṇaḥ rākṣasaṁ hantum śaknoti |
Rāma or Lakṣmaṇa is able to kill a Rākṣasa.
- ५ रामः कदाऽपि असत्यं न वदति rāmaḥ kadā'pi asatyam na vadati |
Rāma does not ever tell an untruth..
- ६ माता वदति इति अनृतं मा कथयतु mātā vadati iti anṛtaṁ mā kathayatu |
Mother says thus do not tell a falsehood.
- ७ रामः सदा सत्यम् एव वदति । rāmaḥ sadā satyam eva vadati |
Rāma always speaks truth only.
- ८ रामेण सह सीता अपि अरण्यम् अगच्छत् rāmeṇa saha sītā api aranyam agacchat
Sītā also went to forest along with Rāma.

अत्र atra = here, तत्र tatra = there, अन्यत्र anyatra = elsewhere कुत्र kutra = where?

यत्र yatra = where एकत्र ekatra = at one place सर्वत्र sarvatra = everywhere

९ भवान् कुत्र अस्ति ? bhavān kutra asti ?

Where are you (m) ?

१० अहम् अत्र एव अस्मि aham atra eva asmī

I am here only.

- ११ छात्राः एकत्र पठन्ति । chātrāḥ ekatra paṭhanti |
Students read (study) at one place.
- १२ कृष्णः अन्यत्र पठति । kṛṣṇaḥ anyatra paṭhati |
Kṛṣṇa reads (studies) elsewhere.
- १३ यत्र कृष्णः गायति तत्र गोपिकाः सन्ति yatra kṛṣṇaḥ gāyati tatra gopikāḥ santi |
Where Kṛṣṇa sings there are Gopis (milkmaids).
- १४ देवः सर्वत्र अस्ति devaḥ sarvatra asti |
God is everywhere.

प्रश्नाः praśnāḥ = Questions

- १ रामः अत्र अस्ति rāmaḥ atra asti | रामः कुत्र अस्ति । rāmaḥ kutra asti ? -----
- २ हरिः तत्र अस्ति hariḥ tatra asti | हरिः कुत्र अस्ति hariḥ kutra asti? -----
- ३ शिवः अन्यत्र अस्ति śivaḥ anyatra asti | शिवः कुत्र अस्ति śivaḥ kutra asti ? -----
- ४ खगाः एकत्र सन्ति khagāḥ ekatra santi | खगाः कुत्र सन्ति khagāḥ kutra santi ?-----
- ५ वायुः सर्वत्र अस्ति vāyuḥ sarvatra asti | वायुः कुत्र अस्ति vāyuḥ kutra asti? -----

अधः वाक्यानाम् अनुवादनम् आङ्ग्लभाषायां लिखतु । adhaḥ vākyānām anuvādanam āṅglabhāṣāyāṁ likhatu |

Translate the following sentences into English.

- १ गोविन्दः च गोपलः पिबतः । govindaḥ ca gopalaḥ pibataḥ |
- २ रामः वा मुकुन्दः काव्यं पठति । rāmaḥ vā mukundaḥ kāvyam paṭhati |
- ३ सोमः न पठति । somaḥ na paṭhati |

अधः वाक्यानाम् अनुवादनं संस्कृतेन वद adhaḥ vākyānām anuvādanam saṁskṛtena vada |

Translate the following sentences into Saṁskṛtam.

1. Where is my book ?   2. Your book is here only.
3. Where is your fruit?   4. His car is elsewhere.
5. Her son is there.   6. Water is everywhere.

शब्दसंग्रहः śabdasaṅgrahaḥ = Vocabulary

काव्यम् kāvyam = poetry (*n*), खगः khagaḥ = bird (*sing, m*), खगाः khagāḥ = birds *pl.*,
देवः devaḥ = god (*sing., m*), वायुः vāyuḥ = air (*m*), कारयानम् kārayānam = car (*n*),
जलम् jalam = water (*n*), पिबति pibati = (one) drinks, पिबतः pibataḥ = (two) drink,
पठति paṭhati = (one) reads, अस्ति asti = is *P.*, सन्ति santi = are *P.*, कदाऽपि kadā'pi
(कदा अपि kadā api) = ever,

सङ्ख्याः saṅkhyāḥ = cardinal numbers

१ एकम् 1 ekam	११ एकादश 11 ekādaśa
२ द्वे 2 dve	१२ द्वादश 12 dvādaśa
३ त्रीणि 3 trīṇi	१३ त्रयोदश 13 trayodaśa
४ चत्वारि 4 catvāri	१४ चतुर्दश 14 caturdaśa
५ पञ्च 5 pañca	१५ पञ्चदश 15 pañcadaśa
६ षट् 6 ṣaṭ	१६ षोडश 16 ṣoḍaśa
७ सप्त 7 sapta	१७ सप्तदश 17 saptadaśa
८ अष्ट 8 aṣṭa	१८ अष्टादश 18 aṣṭādaśa
९ नव 9 nava	१९ नवदश 19 navadaśa
१० दश 10 daśa	
२० विंशतिः 20 vimśatiḥ	३० त्रिंशत् 30 trimśat
४० चत्वारिंशत् 40 catvāriṁśat	५० पञ्चाशत् 50 pañcāśat
६० षष्टिः 60 ṣaṣṭiḥ	७० सप्ततिः 70 sapṭatiḥ
८० अशीतिः 80 aśītiḥ	९० नवतिः 90 navatiḥ
१०० शतम् 100 śatam	१००० सहस्रम् 1000 sahasram
१० ००० अयुतम् 10 000 ayutam	१०० ००० लक्ष्यम् 100 000 lakṣyam
१ ००० ००० प्रयुतम् 1 000 000 prayutam	१०० ०० ००० कोटिः 1 00 00 000 koṭiḥ